

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra žurnalistiky

PRÁVNÍ ASPEKTY POŘIZOVÁNÍ A ZVEŘEJŇOVÁNÍ
FOTOGRAFICKÝCH SNÍMKŮ V ŽURNALISTICE

Bakalářská diplomová práce

Radka BAKOVÁ

Vedoucí práce: JUDr. Olga Pouperová

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma Právní aspekty pořizování a zveřejňování fotografických snímků v žurnalistice zpracovala sama a že jsem uvedla všechny použité prameny a zdroje. Práce obsahuje 75.208 znaků.

V Olomouci dne 5.května 2010

.....

Radka Baková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce JUDr. Olze Pouperové za čas i cenné rady, které mi laskavě poskytla.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá právními aspekty pořizování a zveřejňování fotografií v žurnalistice. Autorka nejprve charakterizuje mezinárodní smlouvy, které jsou závazné pro Českou republiku, a hlavní právní předpisy, které regulují práci fotoreportérů. Ve druhé části práce předkládá příklady z evropské a české soudní praxe, které názorně ilustrují aplikaci zmíněných předpisů. Cílem této práce je poskytnout ucelený právní základ potřebný pro výkon povolání fotoreportéra.

KLÍČOVÁ SLOVA

Fotografie, fotoreportér, žurnalistika, právní předpisy, Evropský soud pro lidská práva, ochrana dětí a mládeže, osobnostní práva, právo na dodatečné sdělení, právo na odpověď, svoboda projevu.

ABSTRACT

The thesis deals with law aspects of taking and publishing photographs in journalism. At first the author characterizes international pacts which are obligatory for the Czech Republic and main law rules that regulate camera-men work. In the second part of the thesis the author presents examples from the European and Czech judicial practice which synoptically illustrate application of forementioned rules. The purpose of the thesis is to give coherent law basis which is required for exercise of camera-man profession.

KEY WORDS

Photograph, camera-man, journalism, law rules, The European Court for human rights, children's and youth protection, personality rights, right for additional announcement, right to response, freedom of speech.

OBSAH

1. Úvod	str. 7
2. Cíle a metodologie práce	str. 9
3. Vymezení základních pojmů	str. 10
4. Právní aspekty pořizování a zveřejňování fotografií	str. 13
4.1 Mezinárodní smlouvy	str. 13
4.2 Ústavně právní aspekty	str. 14
4.3 Správněprávní aspekty	str. 15
4.4 Občanskoprávní aspekty	str. 17
4.5 Trestněprávní aspekty	str. 20
4.6 Obchodněprávní aspekty a aspekty živnostenského podnikání..	str. 24
5. Příklady aplikace v české soudní praxi	str. 25
5.1 Fotografie v tisku jakožto skutkové tvrzení, jež se dotýká cti, důstojnosti nebo dobré pověsti	str. 25
5.2 Zveřejnění fotografie domu jako zásah do práva na soukromí (nebo ochranu obydlí), ale ne ochranu osobnosti.....	str. 26
5.3 Svoboda projevu vs. lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst.....	str. 27
5.4 Zásah do osobnostních práv neoprávněnou kritikou	str. 29
5.5 Zveřejňování fotografií zemřelých	str. 31
5.6 Autorské právo	str. 32
6. Příklady aplikace práva u Evropského soudu pro lidská práva.....	str. 33
6.1. Právo na soukromí veřejně známých osobností – Von Hannover proti Německu	str. 33
6.2. Uveřejnění obrazu ostatků veřejně známé osoby – Hachette Filipacchi Associés proti Francii	str. 34
6.3 Uveřejnění fotografie trestně stíhané osoby v okamžiku jejího zadržení – Sciacca proti Itálii	str. 35
6.4 Uveřejnění fotografie odsouzené osoby v okamžiku odchodu z budovy soudu – Egeland a Hanseid proti Norsku	str. 35
6.5 Fotografie jako prostředek nekalé obchodní soutěže – Barthold proti Spolkové republice Německo	str. 37
7. Závěr.....	str. 39

8. Seznam zjednodušených názvů zákonů	str. 40
Použité zdroje a literatura	str. 43

1. ÚVOD

Média si za dobu své existence vydobyla významné společenské postavení po celém světě a stala se dnes již nepostradatelnou součástí každodenního života moderního člověka. Jsou zdrojem aktuálních informací a významně se podílí na tvorbě veřejného mínění. Svobodné sdělovací prostředky jsou rovněž jedním z ukazatelů vyspělosti společnosti a jejich existence se stala podmínkou normálního politického, kulturního i ekonomického fungování demokratické společnosti. Proto je velmi důležité garantovat jim co největší míru svobody projevu. Nezbytné je však současně zachovávat a respektovat ostatní práva a svobody, což je ve společnosti, která stojí na neustálém a velmi rychlém toku informací, složité. Média prošla v posledních letech obrovskými změnami, které byly ovlivněny demokratizací české společnosti. Ostrá konkurence bohužel často vede k bulvárnosti, neobjektivnosti, neetičnosti, skandalizaci a k porušování osobnostních i jiných práv. Vzhledem k těmto skutečnostem je oblast mediálního práva upravena řadou norem, které ji nejen regulují, ale rovněž zachovávají prostor k jejímu svobodnému fungování a k dalšímu rozvoji. Právní regulace je nutná také proto, že média nefungují nezávisle na svém okolí, ale vzájemně se s ním ovlivňují.

V souvislosti s přibývajícím množstvím kauz porušování práv se však stále častěji hovoří o potřebě dalších omezení práv novinářů, jejichž vliv na veřejné mínění občanů je obrovský. Důsledkem jsou snahy o další zákonná omezování svobody projevu. Posledním úspěšným pokusem o legislativní omezení práv novinářů byl tzv. „náhubkový zákon“, který pod přísnými sankcemi do značné míry omezil to, které informace mohou být za určitých okolností zveřejněny.

Bez fotografií a dalšího obrazového materiálu si dnes již tištěná média můžeme jen těžko představit. Existuje mnoho literatury pro novináře–fotoreportéry o tom, jak mají fotit a kde, podle jakých kritérií a v jaké kvalitě. Jen těžko však nalezneme literaturu, která by se věnovala fotografickým obsahům a právním faktorům, které jsou s nimi spjaty. Hlavní náplní mé práce je proto popis a analýza hlavních platných právních norem, které regulují práci žurnalistů a fotožurnalistů v České republice. Ačkoliv se můžeme s fotografiemi setkat také v televizním vysílání, budu se vzhledem k rozsahu bakalářské práce věnovat pouze aspektům zveřejňování v periodickém tisku. Svou práci koncipuji tak, aby poskytovala právní náhled na činnost fotožurnalistů komplexně. Budu se zabývat zejména právními nástroji, které mají fotožurnalisté

k výkonu své profese k dispozici, o jaká práva a svobody se při své činnosti opírají (jejich mezinárodní i vnitrostátní úpravu). Důležité jsou však také zákony, které jejich činnost omezují a kterým se rovněž věnují ve své práci.

Právo samozřejmě není jediným normativním systémem, jenž se v mediální oblasti uplatňuje. Existují rovněž morální normy v podobě etických a profesních kodexů. Jejich náplň však není právně vymahatelná, a proto se těmto kodexům ve své bakalářské práci nevěnuji.

2. CÍLE, METODOLOGIE A STRUKTURA PRÁCE

Cílem této bakalářské diplomové práce je zmapovat a analyzovat hlavní právní předpisy upravující práci fotoreportéra, tedy pořizování a zveřejňování fotografií v žurnalistice, a poskytnout tak čtenářům právní minimum nutné pro výkon tohoto povolání. Pro dosažení stanoveného cíle jsem vycházela především z dostupných právních pramenů, například Ústavy ČR, Listiny základních práv a svobod, mezinárodních smluv a mnoha dalších zákonů. Zároveň jsem čerpala z teoretické právní literatury. Jako užitečné vodítko pro výklad jednotlivých ustanovení jsem využila relevantní soudní judikaturu.

První část mé bakalářské práce je koncipována jako seznámení s právními aspekty týkajícími se fotožurnalistiky. Vzhledem k tomu, že náš právní řád pojem novinář, žurnalista či fotoreportér nezná a neexistuje komplexní speciální zákon, který by upravoval všechny aspekty jejich činnosti, týká se výkonu tohoto povolání velké množství právních předpisů. Proto jsem se nejprve snažila definičně vysvětlit nejčastěji užívané pojmy, které se vyskytují v českých právních předpisech. Následně se věnuji jednotlivým právním aspektům.

Protože není možné vycházet pouze ze zákonných předpisů, ale také z judikatury a mediální praxe, týká se druhá část mé práce také aplikačním příkladům. Ačkoliv soudní rozhodnutí nejsou pramenem práva v České republice, významně přispívají k rozhodovací praxi soudů. Soudních rozhodnutí, zabývajících se touto tematikou, je více než uvádím já ve své bakalářské práci. Nemělo by však smysl zabývat se hlubší analýzou všech těchto případů, neboť některé skutkové podstaty jsou si velmi podobné.

3. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Média a hromadné sdělovací prostředky. Pojem média je velice široký a lze ho vykládat různými způsoby, jelikož nemá přesně vymezené hranice. V obecné rovině lze médium charakterizovat jako to, co existuje uprostřed a vzájemně spojuje dvě nebo více stran. V užším pojetí se médii rozumí hromadné sdělovací prostředky, tedy „prostředky masové komunikace, které multiplikují sdělení veřejného charakteru a rozšiřují je směrem k širokému, rozptýlenému, rozmanitému a individuálně neurčenému anonymnímu publiku.“¹ Do hromadných sdělovacích prostředků se řadí noviny, časopisy, rozhlas a televize, ale také knihy, filmy, videa a veškeré druhy masově šířených obrazových a zvukových záznamů. V českém právní řádu není pojem média ukotven, avšak v různých právních předpisech můžeme najít pojmy jako hromadné sdělovací prostředky (například v Zákoně o rozhlasovém a televizním vysílání či v Autorském zákoně) či hromadné informační prostředky (například Zákon o ochraně spotřebitele). Zákon o reklamě zase vymezuje komunikační média určená k šíření reklamy v ustanovení třetího odstavce (dále jen odst.) § 1 takto: "Komunikačními médii, kterými je reklama šířena, se rozumí prostředky umožňující přenášení reklamy, zejména periodický tisk a neperiodické publikace, rozhlasové a televizní vysílání, audiovizuální produkce, počítačové sítě, nosiče audiovizuálních děl, plakáty a letáky."²

Mediální právo. Právo je specifickým normativním systémem, které se od jiných normativních systémů (jako je například morálka nebo náboženství) liší tím, že má státem stanovenou formu. Normy jsou státem vynucovány a jejich porušení se trestá. Systém práva se skládá z právních norem, institutů a právních předpisů, které se dále mohou seskupovat do právních odvětví. Součástí tohoto systému je i právo mediální. Mediální právo není písemně ukotveno v samostatné sbírce zákonů. Je však vymezeno a upraveno v několika hlavních právních předpisech (například Tiskový zákon, Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání, Zákon o České televizi, Zákon o Českém rozhlasu, Zákon o České tiskové kanceláři). Tyto normy upravují veřejné i soukromé právo ve vztahu k ochraně svobody projevu. Společným předmětem regulace norem mediálního práva jsou média a jejich činnost.

¹ Osvaldová, B., Halada, J. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007, str. 118.

² § 1 Zákona o reklamě.

Novinářem neboli žurnalistou označujeme osobu, která pracuje v médiích (jedná se o řádné zaměstnance i externí spolupracovníky) a soustavně provádí sběr, třídění, zpracování a distribuci aktuálních sdělení. Jedná se o tvůrčí povolání, jehož pracovní náplň může být velmi různorodá. Novinář se může věnovat zpravodajství či publicistice, dále se pak může specializovat na kulturu, sport, ekonomii, zdravotnictví, společenské dění, atd. V českém právní řádu není tento pojem specifikován a pro výkon povolání není vyžadováno žádné osvědčení či certifikace. Za žurnalistu se tedy může označit každý. Podle stanov Syndikátu novinářů ČR, platných od 27. června 2007, je novinářem „ten, kdo se účastní shromažďování, analýzy a šíření informací jako profesionál v tištěných nebo elektronických médiích nebo v nich jako profesionál soustavně publikuje své názory. Současně se novinářské profesi buď jeden rok věnuje, či jí tři roky před odchodem do důchodu věnoval rozhodující část svého pracovního času a nebo z ní má či měl rozhodující část příjmů.“³ Dle nařízení vlády č. 137/2009Sb., kterým se stanoví katalog prací ve veřejných službách a správě, je práce redaktora, novináře v 9. platové třídě definována jako „publicistická činnost podle pokynů nebo daných postupů včetně jednodušších výtvarných, grafických, fotoreportérských a technických prací. Příprava podkladů pro publikaci v tisku, rozhlasu a televizi. Stanovování obsahového zaměření publikací. Úprava méně náročných rukopisů.“⁴ S vyšší platovou třídou, rostou také nároky a kompetence novináře. V nejvyšší, 12. platové třídě, které novinář a redaktor ve veřejných službách a správě může dosáhnout, je jeho náplň práce definována jako “vytváření koncepce tištěných a elektronických médií s celostátní působností, jejich odborné, technické a věcné úrovně a koordinace procesu jejich tvorby, produkce a distribuce.“⁵

Fotoreportérem nazýváme novináře-fotografa, který ke komunikaci se čtenáři užívá fotografický obraz. Je důležité, aby jako fotograf uměl zachytit správný okamžik a jako novinář dobře posoudil zpravodajskou hodnotu fotografie. V honbě za senzačními a pikantními informacemi pracují někdy fotoreportéři neetickým až nelegálním způsobem – jsou vlezlí, drzí a fotografují bez svolení. V těchto případech jsou fotoreportéři označováni jako paparazzi.

Fotografie. „Dílo fotografické je uměleckým dílem vyjadřujícím myšlenku prostřednictvím tvaru a barvy, světla a stínů, a to za použití fotografické techniky,

³ Stanovy Syndikátu novinářů. Dostupné z: <http://syndikat-novinaru.cz/1/3/19/syndikat/stanovy> (1.2.2010).

⁴ Nařízení vlády 137/2009 Sb.

⁵ Tamtéž.

včetně digitální.“⁶ Fotografickým dílem jsou jen ty fotografie, které splňují znaky autorského díla uměleckého (viz. kapitola 4.4 Občanskoprávní aspekty). Toto platí i pro fotografie reportážní a dokumentární.

Periodickým tiskem se dle § 3 Tiskového zákona rozumějí „noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce“⁷. Periodický tisk musí být dle tohoto zákona označen povinnými údaji, které jsou: název periodického tisku, četnost jeho vydávání, označení regionální mutace, je-li periodický tisk vydáván v regionálních mutacích, místo vydávání, číslo a den vydání, evidenční číslo periodického tisku přidělené ministerstvem, název, sídlo a identifikační číslo vydavatele, je-li vydavatel právnickou osobou, anebo jméno, příjmení a bydliště vydavatele, je-li vydavatel fyzickou osobou. Tiskoviny sloužící výhradně pro úřední, služební nebo provozní účely (jako jsou například podnikové časopisy) tedy za periodický tisk z právního hlediska považovány nejsou.

⁶ Šebelová, M. *Autorské právo: zákon, komentáře a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006, str. 31.

⁷ § 3 Tiskového zákona.

4. PRÁVNÍ ASPEKTY POŘIZOVÁNÍ A ZVEŘEJŇOVÁNÍ FOTOGRAFIÍ

Jak jsem již dříve uvedla, mediální právo není písemně ukotveno v samostatném, uspořádaném právním předpisu. Je vymezeno a upraveno v několika hlavních právních předpisech, které charakterizují v této kapitole.

Chování novinářů a fotoreportérů by se mělo rovněž řídit profesními a zaměstnaneckými kodexy. Každé vydavatelství, provozovatel rozhlasového či televizního vysílání, vydává vlastní etická pravidla, která odráží záměr a cíle těchto jednotlivých médií. Tyto kodexy však nejsou právně vymahatelné, a proto se jim ve své práci nevěnují. Výjimku tvoří Kodex České televize a Kodex Českého rozhlasu, které stanovují zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního a rozhlasového vysílání a jsou pro pracovníky České televize a Českého rozhlasu závazné. Porušení těchto kodexů je kvalifikováno jako porušení pracovní kázně podle zvláštního zákona, Zákoníku práce. Proces schvalování těchto dokumentů Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR spolu se zmíněným odkazem na Zákoník práce pak tedy znamená, že se z norem obvykle samoregulačních, stanovených a přijímaných samotným médiem, stávají normy pracovněprávní.

4.1 MEZINÁRODNÍ SMLOUVY

Svoboda projevu a její meze je rovněž upravena některými mezinárodními smlouvami. Jedná se o Všeobecnou deklaraci lidských práv, Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobodách, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a také o Úmluvu o právech dítěte. Tyto ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy jsou dle článku (dále jen čl.) 10 Ústavy České republiky „bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem“.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva) je nejdůležitější lidsko-právní úmluvou sjednanou v rámci Rady Evropy. Byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950. Československo Úmluvu přijalo 21. února 1991, kdy byla v Madridu podepsána jménem České a Slovenské Federativní Republiky.

Svoboda projevu je v Úmluvě definována v čl. 10, v jehož prvním odstavci je ustanoveno, že „každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování

státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.“⁸ Tato mezinárodní smlouva se věnuje rovněž právu na respektování rodinného a soukromého života, které svobodu projevu limitují. V čl. 8 Úmluvy se dočteme, že každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

Všeobecná deklarace lidských práv⁹ byla přijata a vyhlášena Valným shromážděním OSN 10. prosince 1948. Svobodu projevu zakotvuje čl. 19, podle kterého má každý právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoliv prostředky a bez ohledu na hranice.

4.2 ÚSTAVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY

Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod

Základy mediálního práva jsou zakotveny v Listině základních práv a svobod, která v čl. 17 ustanovuje, že svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. Tato práva jsou na prvním místě politických práv. Čl. 17 dále opravňuje každého „vyjadřovat své názory, slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.“¹⁰ Omezení práva na svobodu slova a práva na informace je možné provést pouze zákonem, a to pouze za účelem ochrany práv a svobod druhých, bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti, veřejného zdraví a mravnosti. „Svoboda tisku není vlastnické právo majitelů. Je to právo lidu. Je to část jeho práva na svobodu slova, neodlučitelného od jeho práva se informovat. Svoboda je prostě nedělitelná.“¹¹ Zejména z hlediska praktické aplikace je však důležité si uvědomit, že právo na informace není subjektivním právem vůči někomu, tedy nezakládá povinnost třetí osoby požadovanou informaci poskytnout (pokud jim takovouto povinnost neukládá sám zákon).

Při výkonu svého povolání musejí dbát fotoreportéři na to, aby nebyla porušena občanská práva a práva na soukromí, která jsou taktéž garantována v Ústavě. Všeobecná osobnostní práva ukotvuje Preambule Ústavy České republiky: „Odhodlání budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské

⁸ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

⁹ Dostupná z: <http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml> (1.4.2010).

¹⁰ Listina základních práv a svobod.

¹¹ Čelovský, B. *Konec českého tisku?* Šenov u Ostravy: Tilia, 2001, str. 13.

důstojnosti a svobody,¹² přičemž čl. 1 Ústavy dodává, že Česká republika je stát založený na úctě k právům člověka a občana.

Listina základní práv a svobod garantuje osobnostní práva hned v několika člancích, a to: právo na život (čl. 6), nedotknutelnost osoby a jejího soukromí (čl. 7), osobní svobody (čl. 8), práva na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti, ochranu jména a ochranu před zásahy do soukromého a rodinného života (čl. 10), ochranu listovního tajemství (čl. 13) a svobody pohybu a pobytu (čl. 14). Žurnalisté by však měli brát zřetel především na třetí odstavec ustanovení čl. 10 Listiny, které zakotvuje právo každého občana na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě. Tento odstavec je dále upraven Zákonem o ochraně osobních údajů.

4.3 SPRÁVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY

Tiskový zákon

Tiskový zákon je základním, nikoliv však jediným předpisem, který reguluje práva a povinnosti vydavatelů a dalších fyzických a právnických osob v souvislosti s vydáváním periodického tisku. Jedná se o zcela nový předpis, ne pouze novelu původního Tiskového zákona z roku 1966 (Zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích), který na konci 90. let 20. století již nevyhovoval demokratické moderní společnosti. Jedním z nejdůležitějších důvodů pro přijetí Tiskového zákona byla absence práva na odpověď a práva na dodatečné sdělení, které již byly v jiných demokratických zemích považovány za samozřejmost. Zákon z roku 1966 znal pouze tiskovou opravu. Tu však mohl požadovat ten, „o němž byl v periodickém tisku (hromadném informačním prostředku) uveřejněn nepravdivý nebo pravdu zkreslující údaj, který se dotýká cti nebo dobrého jména právnické osoby nebo státního orgánu.“¹³

Tiskový zákon, který se vztahuje výlučně na periodický tisk vydávaný nebo šířený na území České republiky, vymezuje základní pojmy – periodický tisk, vydavatel periodického tisku, vydávání periodického tisku, den vydání a veřejné šíření. Dle § 3 je veřejné šíření periodického tisku definováno jako „jeho zpřístupnění předem individuálně neurčenému okruhu osob nebo i osob takto určených, pokud překračují okruh členů rodiny vydavatele, který je fyzickou osobou, a s ním spjatého okruhu

¹² Preambule Ústavy České republiky.

¹³ Chaloupková, H. *Tiskový zákon: komentář*. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2001, str. 30.

osobních přátel.“¹⁴ Veřejné šíření může být prováděno zdarma (například rozdáváním na ulici) nebo za úplatu.

Za obsah periodického tisku je odpovědný vydavatel, který neodpovídá dle tohoto zákona za pravdivost údajů obsažených v reklamě a v inzerci. Je totiž nemožné, aby vydavatel prověřil pravdivost všech údajů uváděných v reklamě a inzerci zadávané třetí osobou. Za reklamu a inzerci zadanou jím samotným je však již vydavatel plně odpovědný.

Tiskový zákon obsahuje také prostředky ochrany osobnostních práv, kterými jsou § 10 Odpověď a § 11 Dodatečné sdělení. Tyto instituty jsou zakotveny jak v zákonu tiskovém, tak v Zákonu o provozování rozhlasového a televizního vysílání a vztahují se tak na média tisková i elektronická. Cílem práva na odpověď je zajistit každému jednotlivci možnost obhájit se proti určitým prohlášením, která jsou šířena masovými komunikačními prostředky a která by mohla mít škodlivý dopad na jeho soukromý život, čest a důstojnost. Právo na odpověď lze uplatnit pouze v případě zveřejnění skutkového tvrzení, které bylo nepravdivé (odpověď ho uvede na pravou míru), neúplné (odpověď ho doplní), zkreslující (odpověď ho zpřesní). Zveřejněná odpověď musí být přiměřená zveřejněnému sdělení - pokud je problematická pouze určitá část sdělení, musí odpověď reagovat pouze na tuto část.

Účelem institutu dodatečného sdělení je respektování principu presumpce nevinny jak pro trestní řízení, tak pro přestupkové řízení vedené proti fyzické osobě nebo právnické osobě. Toto právo je ukotveno také v Listině základních práv a svobod ve druhém odstavci čl. 40, který uvádí, že „každý, proti němuž, je vedeno trestní stíhání, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.“¹⁵ O osobě, která nebyla pravomocně odsouzena, se nesmí referovat jako o viníku nebo pachateli. Z hlediska presumpce nevinny se může jednat pouze o obžalovaného, podezřelého nebo obviněného. Ochranný prostředek dodatečného sdělení lze uplatnit v případě, že bylo v hromadných sdělovacích prostředcích zveřejněno sdělení o trestním řízení nebo o řízení ve věci přestupku či jiného správního deliktu, které ještě nebylo ukončeno a na jehož základě lze identifikovat fyzickou osobu, proti níž je řízení vedeno. Dotčená fyzická osoba se může domáhat, aby vydavatel po pravomocném ukončení řízení zveřejnil výsledek tohoto řízení.

¹⁴ § 3 Tiskového zákona.

¹⁵ Čl. 40 Listiny základních práv a svobod.

Zákonnou úpravu neperiodických publikací můžeme nalézt v zákoně č. 37/1995 Sb., O neperiodických publikacích.

Zákon o ochraně osobních údajů

Tento zákon se vztahuje na osobní údaje, které zpracovávají státní orgány, orgány územní samosprávy, jiné orgány veřejné moci, jakož i fyzické a právnické osoby a vztahuje se na veškeré zpracovávání osobních údajů, ať k němu dochází automatizovaně nebo jinými prostředky.

Osobním údajem se dle tohoto zákona rozumí „jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.“¹⁶ Osobní údaj zpřístupněný zejména hromadnými sdělovacími prostředky, jiným veřejným sdělením nebo jako součást veřejného seznamu je pak nazýván zveřejněným osobním údajem. Správce může zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů. Výjimku pro periodický tisk ustanovuje odst. 2 § 5 Zákona o ochraně osobních údajů, ve kterém je uvedeno, že bez souhlasu subjektu může správce údaje zpracovávat, jedná-li se o oprávněně zveřejněné osobní údaje v souladu se zvláštním právním předpisem.

4.4 OBČANSKOPRÁVNÍ ASPEKTY

Občanský zákoník

Hromadné sdělovací prostředky berou stále menší ohled na jedince a jeho osobnostní práva. Při honbě za senzacemi jsou bohužel často i zcela vědomě porušována práva na ochranu osobnosti garantována Občanským zákoníkem.

Úprava občanskoprávních vztahů přispívá k naplňování občanských práv a svobod, zejména ochrany osobnosti. Občanský zákoník upravuje vztahy osob fyzických, právnických a státu. V občanském zákoníku se ochraně osobnosti věnuje § 11 až § 16. Dle § 11 má fyzická osoba právo na ochranu osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevu osobní povahy. Občanský zákoník dále stanovuje, že písemnosti osobní povahy,

¹⁶ § 4 Zákona o ochraně osobních údajů.

podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořízeny pouze či použity pouze s jejím svolením. Písemné či obrazové záznamy osobní povahy mohou být pořízeny a použity i bez svolení fyzické osoby, ale pouze za předpokladu, že toto použití nebude v rozporu s oprávněnými zájmy dané osoby, pro vědecké či umělecké účely, nebo pro účely tiskového, filmového, rozhlasového a televizního zpravodajství.

Zpravodajská licence je zakotvena v § 12 odst. 3 občanského zákoníku, který říká: „Podobizny, obrazové snímky a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství.“¹⁷ Není důležité, zda o pořízení záznamu dotčená osoba věděla či ne, musí však vždy jít o použití ve zpravodajství, tedy o referování o aktuálních událostech veřejného zájmu a musí jít o použití přiměřené. „Forma použití, rozsah, způsob, prostředky, použité výrazy musí odpovídat zvolenému účelu a při každém tomto použití musí být vždy šetřena osobnost dotčené fyzické osoby. V takovýchto případech jsou zásahy ospravedlnitelné a akceptovatelné.“¹⁸

Autorský zákon

Autorské právo je jednou ze specifických oblastí širšího komplexu právních disciplín označených souhrnně jako práva k duševnímu vlastnictví. Předmětem autorského práva je „dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“¹⁹ Předmětem ochrany tedy není hmotný předmět, ve kterém či na kterém je dílo vyjádřeno či zachyceno, ale pouze

¹⁷ Bičovský, J., Holub, M. *Občanský zákoník: Poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha: Linde Praha, 1996, str. 28.

¹⁸ Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M. *Občanský zákoník: komentář. 10. jubilejní vydání C.H. Beck*. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2006, str. 130.

¹⁹ § 2 Autorského zákona.

nehmotné tvůrčí sdělení daného díla. „Aby dílo splňovalo znak jedinečnosti, nesmí existovat dílo totožné nebo zaměnitelné.“²⁰

Autorem je dle § 5 Autorského zákona fyzická osoba, která dílo vytvořila, přičemž autor souhrnného díla²¹ je definován jako fyzická osoba, která jej tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala. „Autorské právo k dílu soubornému přísluší uspořadatel díla. [...] Autoři jednotlivých děl do souboru zařazených mají právo s těmito díly samostatně nakládat.“²² Totožnost autora, jehož dílo bylo podle projevu jeho vůle zveřejněno bez udání jména, popřípadě pod krycím jménem nebo pod uměleckou značkou, není dovoleno bez jeho souhlasu prozradit.

Autorské právo vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoliv vnímatelné podobě, není jej třeba nikde registrovat, přihlašovat či za ně platit jakékoliv poplatky. „Autorská práva jsou nezávislá na vlastnickém právu k hmotnému substrátu autorského díla,“²³ což například v praxi znamená, že fotografova autorská práva k fotografii, kterou pořídil, přetrvávají, ačkoliv přístroj, který použil, v jeho vlastnictví nebyl. Zákon garantuje autorova osobnostní práva, mezi něž patří právo rozhodnout o zveřejnění díla, právo na autorské označení, právo na nedotknutelnost díla, právo autora na odstoupení od smlouvy a právo na autorskou korekturu. Po smrti autora si nikdo nesmí nárokovat jeho autorství k dílu.

V Autorském zákoně však nacházíme také výjimky, které toto právo omezují. Vzhledem k tématu mé práce zmíním v této kapitole pouze ty výjimky, které nejvíce souvisejí s prací fotoreportéra:

- **Rozmnožování na papír nebo na podobný podklad.** „Do práva autorského nezasahuje ten, kdo zhotoví tiskovou rozmnoženinu díla na papír nebo podobný podklad fotografickou technikou nebo jiným postupem s podobnými účinky, s výjimkou případu, kdy jde o vydaný notový záznam díla hudebního či hudebně dramatického,“²⁴ pokud včas a řádně zaplatí odměnu stanovenou tímto zákonem.

- **Bezúplatné zákonné licence.** Autorský zákon udává výčet hned několika bezúplatných licencí. K práci fotoreportéra se vztahuje § 33 (Užití díla umístěného na veřejném prostranství), který stanovuje, že do práva autorského nezasahuje ten, kdo kresbou, malbou nebo grafikou, fotografií nebo filmem nebo jinak zaznamená nebo

²⁰ Šebelová, M. *Autorské právo: zákon, komentáře a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006, str. 26.

²¹ Souhrnným dílem je například encyklopedie, časopis nebo výstava.

²² Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. *Občanské právo hmotné*. Praha: ASPI, 2007, str. 212.

²³ Šebelová, M. *Autorské právo: zákon, komentáře a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006, str. 45.

²⁴ § 30a Autorského zákona.

vyjádří dílo, které je trvale umístěno na náměstí, ulici, v parku, na veřejných cestách nebo na jiném veřejném prostranství.“²⁵ Do tohoto práva nezasahuje ani ten, kdo takto vyjádřené, zachycené nebo zaznamenané dílo dále užije. Je-li to možné, je nutno uvést jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a umístění.

Úřední a zpravodajská licence jsou definovány v § 34 Autorského zákona, který říká, že ten, kdo dílo užije ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí, a to v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu, nezasahuje do autorského práva. Porušením zákona není ani užití díla v periodickém tisku, televizním či rozhlasovém vysílání nebo jiném hromadném sdělovacím prostředku zpřístupňujícím zpravodajství o aktuálních věcech politických, hospodářských nebo náboženských (pokud již bylo dílo nebo jeho překlad uveřejněné v jiném hromadném sdělovacím prostředku). Převzetí ani jiné následné užití podle tohoto ustanovení však není přípustné, je-li zapovězeno.

Licence pro fotografickou podobiznu říká, že „do práva autorského nezasahuje ten, kdo zhotoví rozmnoženinu díla fotografického, které je jeho podobiznou a které si úplatně objednal; takto pořízenou rozmnoženinu může zobrazená osoba i nevýdělečně užít, není-li takové užití zapovězeno.“²⁶

Autorský zákon zakotvuje právní úpravu autorského díla, které vytváří zaměstnanec při výkonu své pracovní činnosti. Autorem zůstává fyzická osoba, která dílo vytvořila (tedy zaměstnanec), avšak zaměstnavatel vykonává majetková autorská práva zaměstnance a náleží mu z toho plynoucí výnosy.

4.5 TRESTNĚPRÁVNÍ ASPEKTY

Trestní zákon

Při výkonu práce fotoreportéra je možné se dopustit mnoha trestných činů, které jsou uvedeny v Trestním zákoně. Vzhledem k tématu mé práce nastíním v této kapitole pouze ty trestné činy, které jsou s výkonem tohoto povolání spjaty nejužěji.

Trestné činy proti ochraně osobnosti, soukromí a listovnímu tajemství:

- Neoprávněné nakládání s osobními údaji je, byť i z nedbalosti, neoprávněné zveřejnění, sdělení, zpřístupnění, jiné zpracovávání nebo přisvojení si osobních údajů (které byly o jiném shromážděny v souvislosti s výkonem veřejné moci,) což způsobí

²⁵ § 33 Autorského zákona.

²⁶ § 38b Autorského zákona.

vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. Bude-li takový čin spáchán tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, hrozí potrestání odnětím svobody na jeden až pět let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

- Pomluva je sdělení nepravdivého údaje o jiné osobě, tedy údaje, který je způsobit značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu. Bude-li takový čin spáchán tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, hrozí pachateli potrestání odnětím svobody na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti:

- Šíření pornografie zahrnuje výrobu, dovoz, provedení, nabídnutí, zveřejnění, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodej nebo opatření fotografického, filmového, počítačového, elektronického nebo jiného pornografického díla (v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem) jiným způsobem. Tomu, kdo takové dílo šíří filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem hrozí odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.

- Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií zahrnuje přechovávání, výrobu, dovoz, provedení, nabídnutí, zveřejnění, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodej nebo jiné opatření fotografického, filmového, počítačového, elektronického nebo jiného pornografického díla, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě. Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li tento čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu:

- Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi se dopustí ten, „kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi.“²⁷

²⁷ § 270 Trestního zákona.

Trestné činy narušující soužití lidí

- Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob zahrnuje veřejné hanobení některého národa, jeho jazyka, některé rasy nebo etnické skupiny, nebo skupiny osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání.

- Za podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod bude potrestán člověk, který „veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků.“²⁸

Jiná rušení veřejného pořádku

- Šíření poplašné zprávy je úmyslné způsobení nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že je rozšířena poplašná zpráva, která je nepravdivá.

Trestné činy proti lidskosti

- Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Tento trestný čin zahrnuje založení, podporu nebo propagaci hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.

- Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka.

Trestní řád, „Náhubkový“ zákon

„Náhubkový“ zákon č. 52/2009 Sb. je jedním z nejdiskutovanějších zákonů posledních měsíců. A to především proto, že změnou trestního řádu zásadním způsobem reguluje práci žurnalistů a fotožurnalistů v České republice. „Náhubkový“ zákon nabyl účinnosti 1. dubna 2009 a je novelou trestního řádu.

Mezi nejproblematictější a nejdiskutovanější body patří obecný zákaz informovat o všech obětech závažných zločinů, pokud k tomu nedají souhlas ony samy nebo jejich zákonní zástupci. Tento zákaz je definován v § 8b Trestního řádu takto: „Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchan trestný čin kuplířství nebo šíření

²⁸ § 356 Trestního zákona.

pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži.“²⁹ Dále je tímto paragrafem zakázáno zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnilo zjištění totožnosti poškozeného. Zákaz je relativně velmi obšírný, protože se netýká jen poškozeného, ale zahrnuje například i „fotografie přátel poškozeného, jeho rodičů, místa bydliště poškozeného nebo rodičů či přátel poškozeného, protože i takové informace mohou umožnit zjištění totožnosti poškozeného.“³⁰

Rozruch mezi českými žurnalisty pak především způsobil § 8c, který úplně zakazuje zveřejňování policejních odposlechnů v novinách, na internetu, v televizi či rozhlasu: „Nikdo nesmí bez souhlasu osoby, které se takové informace týkají, zveřejnit informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.“

Trestní řád tedy upravuje pouze zveřejňování fotografií. Pořizování obrazových záznamů řeší zákon 6/2002 Sb. O soudech a soudcích, v jehož § 6 je ustanoveno: „Uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy a pořizovat obrazové záznamy v průběhu soudního jednání lze jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. S vědomím předsedy senátu nebo samosoudce lze pořizovat zvukové záznamy; kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat.“³¹ Zákon o soudech a soudcích osahuje obecné zásady organizace soudnictví a vztahuje se také na civilní soudní řízení.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Ve vztahu k trestnímu řádu jde o úpravu speciální, která má přednost. Pro fotoreportéra je v tomto předpisu důležitý především § 52, který ustanovuje, že „dokud není trestní stíhání pravomocně skončeno, mohou orgány činné podle tohoto zákona zveřejňovat jen takové informace o řízení vedeném proti mladistvému, kterými nebude ohroženo dosažení účelu trestního řízení a které neodporují požadavku ochrany osobnosti

²⁹ § 8b Trestního řádu.

³⁰ Jelínek, J. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Nakladatelství Leges, 2009, str. 501.

³¹ § 6 Zákona o soudech a soudcích.

mladistvého a osobních údajů, a to i jiných osob zúčastněných na řízení.“³² Rozsah zákazu zveřejňování pak upravuje § 53 tohoto zákona, ve kterém je uvedeno, že nikdo nesmí jakýmkoli způsobem zveřejnit žádnou informaci, ve které je uvedeno jméno, popřípadě jména a příjmení mladistvého, nebo která obsahuje informace, které by umožnily tohoto mladistvého identifikovat. Publikování informací o hlavním líčení a veřejném zasedání je omezeno ve druhém odstavci § 54 stejného zákona, který říká, že „publikování informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by vedly ke ztotožnění mladistvého ve veřejných sdělovacích prostředcích nebo jiným způsobem, je zakázáno. Stejně tak je zakázáno publikování každého textu nebo každého vyobrazení týkajícího se totožnosti mladistvého.“³³

4.6 OBCHODNĚPRÁVNÍ ASPEKTY A ASPEKTY ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKÁNÍ

Ne každý fotoreportér je zaměstnancem vydavatele. Mnoho fotografů nabízí své materiály hned několika redakcím a působí na tzv. „volné noze“ na základě živnostenského oprávnění. Tyto osoby se při výkonu svého povolání musí řídit Živnostenským zákonem, který řadí fotografické služby mezi činnost volnou, pro jejíž výkon není třeba prokázat žádné odborné znalosti ani jiné způsobilosti. Pro získání živnostenského oprávnění je však třeba splnit Všeobecné podmínky provozování živnosti, které jsou ukotveny v § 6 Živnostenského zákona: dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost.

Vzhledem k tomu, že i fotografie se může stát prostředkem nekalé soutěže, je třeba zmínit také ustanovení § 44 až § 52 Obchodního zákoníku, který tuto oblast reguluje. Nekalá soutěž je zde definována jako „jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.“³⁴ Jedná se tedy o klamavou reklamu, klamavé označování zboží a služeb, vyvolávání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklamu, porušování obchodního tajemství a ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

³² § 52 Zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

³³ § 54 Zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

³⁴ § 44 Obchodního zákoníku.

5. PŘÍKLADY APLIKACE PRÁVA V ČESKÉ SOUDNÍ PRAXI

5.1 Fotografie v tisku jakožto skutkové tvrzení, jež se dotýká cti, důstojnosti nebo dobré pověsti

Fotografie publikovaná v periodickém tisku není skutkovým tvrzením, ve vztahu k němuž má dotčená fyzická nebo právnická osoba právo požadovat na vydavateli periodického tisku uveřejnění odpovědi.³⁵

Žalobkyně v tomto případě považovala za sdělení, které se dotýkalo její dobré pověsti, fotografii otištěnou v tiskovině žalované strany. V celostátním vydání M. f. D. byla v roce 2000 v záhlaví titulní strany uveřejněna fotografie novorozeneckého inkubátoru vyráběného českou firmou T., s. r. o. Tato fotografie byla prostřednictvím doprovodného textu dána do přímé souvislosti s tragickou nehodou inkubátoru, popsanou v článku "Zkrat zažehl oheň v inkubátoru", který byl umístěn na str. 6 téhož vydání. Ačkoliv Městský soud v Praze rozhodl, že je uveřejnění odpovědi (ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 Tiskového zákona) na místě nejen v případě uveřejnění slovního sdělení, ale také v případě uveřejnění fotografie, Vrchní soud v Praze při odvolání žalované společnosti rozhodl jinak. Žaloba firmy T. byla zamítnuta s odůvodněním, že „nedošlo k vyjádření o skutkové podstatě nebo postupu, jež se vyznačují objektivním vztahem mezi projevem a realitou.“³⁶

Žalující strana se proti rozsudku dovolala k Nejvyššímu soudu, kde dovolatelka vyslovovala své přesvědčení, že v řízení bylo prokázáno, že dne 27. 9. 2000 bylo v deníku M. f. D. uveřejněno sdělení, které se dotklo jména a dobré pověsti žalobce jako právnické osoby. Podle názoru dovolatelky za sdělení nelze považovat pouze samotný text článku, ale je jím vše, co je vnímáno, tedy nejen text článku, ale i zveřejnění fotografie jasně identifikovatelného výrobku (v tisku s odkazem na článek s názvem „Jsou inkubátory nebezpečné?“). Veřejnost tedy mohla vnímat, že požár uváděný v tomto článku vznikl v inkubátoru vyráběném žalující společností, a tedy se dle dovolatelky jedná o sdělení minimálně zkreslující pravdu a ovlivňující hodnotu žalující společnosti a její postavení na trhu.

³⁵ Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 2. 2003, spisová značka 28 Cdo 1969/2002. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=11284&searchstr=28+cdo+1969%2F2002> (10.4.2010).

³⁶ Tamtéž.

Při posuzování, zda rozsudek odvolacího soudu spočíval či nespočíval na správném právním posouzení věci, dovolací soud konstatoval, že odvolací soud posoudil projednávanou právní věc podle ustanovení právního předpisu, který se na věc nepochybně vztahoval. „Zákon č. 46/2000 Sb. ve svých ustanoveních užívá jmenovitě pojmy sdělení a tvrzení; neobsahuje ve srovnání s občanským zákoníkem a jeho ustanoveními o ochraně osobností pojmy "projevy" a naproti tomu "obrazové snímky". Tento rozdíl ve slovním znění ustanovení uváděných norem nelze přesvědčivě nahradit či doplnit širším výkladem pojmu "sdělení" a "tvrzení" tak, že jimi jsou míněny i obrazové snímky a fotografie.“³⁷ Dovolání bylo zamítnuto.

5.2 Zveřejnění fotografie domu jako zásah do práva na soukromí (nebo ochranu obydlí), ale ne ochranu osobnosti

Zveřejněním fotografie domu nedochází k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv, a to proto, že dům je věcí rozpoznatelnou zvenčí a nenáleží proto do sféry osobního soukromí.³⁸

Společnost C. G. nechala v roce 2000 v časopise Bydlení uveřejnit reklamu, v níž mimo jiné vyobrazila na dvou fotografiích rodinný dům S. a současně jako jeho označení užila jejich příjmení, čímž došlo dle žalobců k zásahu do jejich soukromí. Městský soud v Praze při svém rozhodování vyšel z úvahy, že uveřejnění příjmení žalobce bez jeho souhlasu jako označení typu rodinného domku je neoprávněným zásahem do osobnostní sféry (zásahem proti právu žalobců na ochranu jejich jména). Vzhledem k tomu, že intenzita zásahu byla minimální a spojitost s označením velmi pěkného rodinného domu nemůže být dehonestující, soud shledal jako přiměřenou satisfakci omluvu za užití jména žalobců. Soud mimo jiné poukázal na to, že uveřejnění fotografie rodinného domu ve vlastnictví žalobců není neoprávněným zásahem do jejich osobnostní sféry. Zveřejněna byla totiž fotografie nemovité věci seznatelné zvenčí (nespadající) do sféry soukromí žalobců.

Vrchní soud v Praze se v tomto případě ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že zveřejněním fotografie domu žalobců nedošlo k neoprávněnému zásahu do jejich osobnostních práv.

³⁷ Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 2. 2003, spisová značka 28 Cdo 1969/2002.

³⁸ Rozsudek nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2004, spisová značka 30 Cdo 181/2004. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=20601&searchstr=30+Cdo+181%2F2004> (10.4.2010).

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze se žalobci odvolali a poukazovali na to, že vyobrazení nemovitosti v souvislosti s jejich jménem dává informaci o jejich majetkových poměrech, tedy o jejich intimní sféře, a že šíření této informace má pro ně negativní důsledky. Odvolací soud rozhodl, že zveřejněním fotografie domu žalobců nedošlo k neoprávněnému zásahu do jejich osobnostních práv, konkrétně do jejich práva na soukromí, a to proto, že dům je věcí, která je seznatelná zvenčí a nenáleží proto do sféry osobního soukromí, které představuje vnitřní intimní sféru života fyzické osoby nezbytnou pro její seberealizaci a další rozvoj. Obsahem práva na jméno je výlučné právo fyzické osoby mít a užívat ke svému označení jména, disponovat s ním a bránit se tomu, aby případně někdo jiný („ať již k jakémukoliv účelu,“) neoprávněně užíval k označení jejího jména. Za takové užití však nelze považovat každé označení jménem, které je shodné se jménem, které někomu přísluší. Neoprávněné užití nastane jen za okolností, jež by objektivně mohly ve veřejnosti, kde k uvedení došlo, vyvolat dojem, že jde o konkrétní fyzickou osobu. Současně však nelze vyloučit možnost, „že okolnosti takového zveřejnění v konkrétním případě (při současné identifikaci vlastníka věci nebo jejího uživatele) mohou eventuálně být ve své podstatě nepřijatelnou sondou do intimní oblasti fyzické osoby, schopnou nedovoleně informovat i širokou veřejnost o jejím individuálním založení, resp. zaměření, směřování, apod. - tedy celkově nepřijatelně vypovídat o soukromé sféře fyzické osoby. To však zatím v dosavadním řízení uváženo nebylo.“³⁹

5.3 Svoboda projevu vs. lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst

Při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým.⁴⁰

V roce 1993 byla v týdeníku Reflex uveřejněna fotografie osobní povahy JUDr. Jiřího Horkého (bez jeho souhlasu), která s jeho činností jako soudce pro informovanost veřejnosti neměla žádnou souvislost. Nebylo proto možné argumentovat veřejným zájmem společnosti na tomto materiálu. Rozsudkem Vrchního

³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2004, spisová značka 30 Cdo 181/2004.

⁴⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 1998, spisová značka IV. ÚS 154/97. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=30522&pos=7&cnt=8&typ=result> (1.4.2010).

soudu v Praze byl ve věci samé potvrzen rozsudek Krajského soudu v Praze, kterým byla stěžovatelce jako žalované podle ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku uložena povinnost zaplatit na náhradě nemajetkové újmy 100 tisíc korun. Stěžovatelka byla názoru, že oběma napadenými rozhodnutími bylo zasaženo do jejího ústavně zaručeného práva na svobodu projevu podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatelka konstatovala, že povinností médií je šířit informace a myšlenky týkající se záležitostí, které přišly před soud, stejně jako je tomu v jiných oblastech veřejného zájmu. Uvedla také, že tuto povinnost nelze omezit jen na veřejná jednání soudu a lze tedy spravedlivě požadovat, aby veřejnost byla informována o celém průběhu řízení. Proto se také novináři obrátili na soudce jako na oprávněnou osobu s požadavkem o poskytnutí informací o průběhu trestního řízení. Protože se jednalo o reportáž, nelze podle stěžovatelky připustit omezení svobody projevu pouze na slovo a neumožnit tak prezentaci informace obrazem. Namítala, že oba prostředky je třeba vnímat jako celek, jako způsob vyjádření ústavně chráněné svobody projevu. Stěžovatelka v ústavní stížnosti sice připustila, že článek je pojat velmi kriticky, avšak zastává názor, že nedošlo k překročení mezí, které by podryvaly autoritu a nestrannost justice.

Ústavní soud neshledal nic neústavního na názoru soudu, že forma použití, jeho rozsah i způsob, musí vždy odpovídat účelu, a dále že při každém tomto použití musí být vždy šetřena lidská důstojnost dotčené fyzické osoby, neboť jinak jde v těchto případech o neoprávněný zásah do osobnosti fyzické osoby. Postup obecných soudů v tomto směru, tj. jakými úvahami se řídily při hodnocení důkazů, nelze hodnotit jako překračující meze ústavnosti z pohledu namítaného zásahu do svobody projevu. Závěry plynoucí z jejich hodnocení, tak jak jsou zřejmé z rozhodnutí, je třeba považovat za výsledek, který je výrazem nezávislosti soudního rozhodování. To, že se s těmito závěry stěžovatelka neztotožňuje, nemůže samo o sobě zakládat odůvodněnost ústavní stížnosti.

Stížnost byla zamítnuta jako nedůvodná.

5.4 Zásah do osobnostních práv neoprávněnou kritikou

Je-li konkrétní fyzická osoba nepravdivě spojována, i nedopatřením, s odsuzovanou nebo kritizovanou činností, respektive osobou, jedná se pravidelně o zásah proti právu na čest a důstojnost. Dojde-li k takovému zásahu veřejnou publikací, bude zpravidla tento zásah objektivně způsobilý snížit důstojnost, respektive vážnost fyzické osoby ve společnosti ve značné míře.⁴¹

V roce 2003 byl v deníku M. f. D. uveřejněn článek "Ch. r. C. z. t." s podtitulkem „Přidělování rozhlasových licencí doprovázejí podivné praktiky“ společně se dvěma fotografiemi, jichž se článek týkal. Na první z nich byl s uvedením jména „J.B. (44)“ zachycen žalobce MUDr. Mgr. M.S.

Městský soud v Praze uložil žalované uveřejnit v deníku M. f. D. omluvu a vysvětlení, že fotografie žalobce byla užita neoprávněně, nepodloženě a svévolně. Rovněž ji nařídil uhradit žalobci náhrady nemajetkové újmy v penězích ve výši 50 tisíc korun.

Odvolací soud se ztotožnil s popsányými skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a poukázal na to, že byť byla fotografie žalobce u předmětného článku připojena omylem, stalo se tak v rozporu s § 12 odst. 1 Občanského zákoníku. Avšak co se týče odpovědnosti podle § 13 odst. 2 Občanského zákoníku, odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně neshledal předpoklady pro to, aby žalobci byla přisouzena náhrada nemajetkové újmy v penězích. Důvodem byl fakt, „že tuto náhradu je možno přiznat pouze tam, kde nemajetková újma vzniklá dotčené fyzické osobě je zvlášť závažná, kdy zejména snižuje její důstojnost a vážnost ve společnosti a kde takto vzniklá újma je neodčinitelná prostředky morálního zadostiučinění.“⁴² Žalobce v řízení před soudem prvního stupně doložil prohlášením třetích osob, že jimi byl na dotčené fotografii identifikován a spojován s negativními praktikami uváděnými v článku. Vrchní soud však poukázal na to, že pro posouzení věci je rozhodující objektivní hledisko a před čtenáři, kteří žalobce neznali a kterých byla většina, nemohlo dojít k jakémukoliv snížení jeho důstojnosti či vážnosti. Před čtenáři, kteří žalobce na fotografii poznali, což byli zejména rodinní příslušníci, přátelé a spolupracovníci, rovněž nemohla být jeho důstojnost ani vážnost dotčena, neboť bylo z celkového kontextu článku zjevné, že jde o omyl v uveřejněné fotografii.

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, spisová značka 30 Cdo 2232/2006. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=32690&searchstr=30+Cdo+2232%2F2006> (1.4.2010).

⁴² Tamtéž.

Dovolací soud souhlasil s odvolacím soudem v tom, že jako základ úvah vztahujících se k posouzení uplatněného nároku je nutné uplatnit objektivní hledisko. Dále rozhodl, že uveřejněním podobizny v souvislosti s kritickým textem týkajícím se však jiné osoby, byla poškozena též žalobcova čest, důstojnost a dobrá pověst (i za podmínek, kdy se žalobce cítil dotčen subjektivně a snížení jeho vážnosti bylo minimální). Proto poukaz odvolacího soudu na to, že žalobce možnost zásahu do jeho osobnostní sféry v tomto případě dostatečně důkazně nepodložil, není případný.

Podobný případ řešil Nejvyšší soud ČR také v roce 2002⁴³, ale dospěl k jinému závěru. V deníku Blesk byl v roce 1999 otištěn článek s názvem „Bohatí a mocní mohou vše!“, u kterého byla otištěna fotografie žalobce, pana M., s popiskem, že řídil opilý, způsobil nehodu a zůstal za to nepotrestán. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že v článku pojednávajícím o dopravních nehodách pod vlivem alkoholu, byly umístěny fotografie prominentních řidičů, mezi nimiž byla i fotografie žalovaného. Ten způsobil v roce 1993 dopravní nehodu, za níž byl pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody, kterou však nezpůsobil pod vlivem alkoholu. Soud prvního stupně dovedl nevhodné použití fotografie žalovaného, avšak neshledal žalobu důvodnou, neboť to, co žalobce v omluvě požadoval, v článku uvedeno nebylo. Ke snížení cti žalobce došlo již tím, že žalobce sám způsobil smrtelnou dopravní nehodu, o níž byla veřejnost sdělovacími prostředky informována. Žalobce se odvolal k Vrchnímu soudu v Praze, který dovedl existenci neoprávněného zásahu do osobnostních práv žalobce, když v článku pojednávajícím o dopravních nehodách spáchaných výlučně pod vlivem alkoholu, byla mezi ilustrativními fotografiemi umístěna fotografie žalobce s uvedením jeho jména, a to i za situace, kdy o žalobci v článku nebyla ani zmínka. Odvolací soud nařídil deníku Blesk uveřejnit omluvu, avšak požadavek žalobce na nemajetkovou újmu v penězích ve výši dva miliony korun zamítl, jelikož „důstojnost žalobce ani jeho vážnost ve společnosti z objektivního pohledu nemohly být sníženy ve značné míře neoprávněným zásahem, jestliže v předchozí době byl žalobce odpovědný za dopravní nehodu se smrtelným následkem a jestliže o této skutečnosti byla veřejnost médií informována.“⁴⁴

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, které Nejvyšší soud zamítl s tím, že není přípustné.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.5. 2002, spisová značka 30 Cdo 1634/2007. Dostupné z: <http://www.n soud.cz/rozhod.php?action=read&id=47285&searchstr=fotografie> (11.4.2010).

⁴⁴ Tamtéž.

5.5 Zveřejňování fotografií zemřelých

Neopodstatněné zveřejnění fotografií (zpodobňujících mimo jiné v tomto případě též ohořelé tělesné pozůstatky tragicky zesnulého syna žalobců) neoprávněně postihuje soukromí žalobců jako nejbližších pozůstalých v oblasti prožívání a realizace piety ve vztahu k zemřelému.⁴⁵

Syn žalobců zemřel při dopravní nehodě v lednu 2006. Následujícího dne uveřejnila žalovaná fotografie vraku vozidla s ohořelými tělesnými pozůstatky sedících osob, z nichž jedna byla syna žalobců, a to na internetovém deníku a na titulní straně deníku Š. a dále pak na čtvrté straně téhož deníku. Žalobci podali žalobu na ochranu osobnosti, a to jednak ve vztahu k zemřelému synovi ve smyslu ustanovení a dále za svou osobu za zásah do jejich soukromého a rodinného života. Soud prvního stupně konstatoval, že u prvního požadavku žalobců nedošlo k zásahu do jejich osobnostních práv, protože zveřejněním snímků nedošlo ke snížení cti, důstojnosti nebo úcty k zemřelému, ačkoliv způsob jejich uveřejnění je pro cíle zpravodajství nevhodný. V druhém případě soud shledal zásah do osobnostních práv žalobců, konkrétně do jejich práva na soukromí a rodinný život, a to zveřejněním snímků, byť tento nebyl tak citelný jako samotná ztráta blízké osoby a přiznal žalobcům finanční částku, která představuje satisfakci za tento nepřijatelný zásah.

O odvolání žalované rozhodl Vrchní soud v Praze, který zamítl žalobu, aby žalovaná zaplatila každému ze žalobců 100 tisíc korun na náhradu nemajetkové újmy. Na rozdíl od soudu prvního stupně neshledal odvolací soud neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobců, konkrétně do jejich práva na soukromí, uveřejněním předmětných obrazových snímků. Přestože uveřejnění fotografií i podle názoru odvolacího soudu mohlo vést k přetrvávajícímu emočnímu působení a k vyvolávání nepříznivých psychických stavů, není zásahem do práva na soukromí, a to i za situace, kdy to žalobci takto cítí, neboť nemohlo ovlivnit jejich citové, morální, sociální vazby. Pro rozhodování v dané věci totiž nejsou právně významné subjektivní pocity dotčených fyzických osob. Pokud by totiž byly, byla by popřena stěžejní zásada, a sice objektivní hledisko.

Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podali žalobci dovolání s tím, že právo na soukromí je pouze dílčí částí všeobecných osobnostních práv, kde vedle

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.4.2007, spisová značka 30 Cdo 3361/2007. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=40779&searchstr=zve%F8ejn%ECn%ED+fotografi%ED> (10.4.2010).

dalších dílčích práv existuje i právo na zdraví. Z lékařské zprávy a z účastnické výpovědi vyplynulo, že zveřejněné fotografické snímky zasáhly přesvědčivým způsobem a intenzitou do osobností obou žalobců, konkrétně do práva na zdraví, neboť u obou dovolatelů došlo k závažným psychickým problémům. Dovolací soud rozhodl, že v daném případě zveřejnění fotografií zpodobňujících mimo jiné též ohořelé tělesné pozůstatky tragicky zesnulého syna žalobců neoprávněně postihlo soukromí žalobců jako nejbližších pozůstalých v oblasti prožívání a realizace piety ve vztahu k zemřelému synovi. Je zřejmé, že tento neoprávněný zásah by byl jako závažný pocíťován obecně. Proto závěr odvolacího soudu, že v tomto případě se jednalo pouze o subjektivní vnímání tohoto zásahu žalobci, nebyl správný.

5.6 Autorské právo

Neuvedení jména jako autora fotografie je považováno za její neoprávněné užití a porušení autorského práva.⁴⁶

Periodikum N.B. neoprávněně otisklo fotografii modelky I.K. bez uvedení autora, kterým byl pan A.H. Městský soud uložil periodiku N.B. povinnost zveřejnit na titulní stránce omluvu a zaplatit druhému z žalobců (R.M.) částku ve výši 70 tisíc korun. Rovněž však zamítl povinnost žalované zaplatit prvnímu z žalobců (A.H.) částku ve výši 30 tisíc korun. Žalovaná se odvolala k Vrchnímu soudu v Praze, který rozsudek soudu prvního stupně změnil pouze ve výroku o nákladech řízení mezi účastníky, jinak jej ve věci samé potvrdil. Soud dospěl k závěru, že žalovaná neoprávněně, bez uzavření příslušné smlouvy, uveřejnila fotografii modelky I.K., aniž by za toto užití žalobcům cokoliv uhradila. Soud vzal v úvahu, že druhý žalobce v roce 2001 uzavřel s autorem fotografie (prvním žalobcem) smlouvu o poskytnutí výhradní licence. S ohledem na porušení práv žalobců jim proto byla přisouzena omluva a druhému žalobci bylo přiznáno přiměřené zadostiučinění ve výši dvojnásobku odměny, která by byla za prodání licence obvyklá.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, které Nejvyšší soud zamítl s tím, že není přípustné.

⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.5.2007, spisová značka 30 Cdo 337/2008. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=52801&searchstr=fotografie> (15.4.2010).

6. PŘÍKLADY APLIKACE PRÁVA U EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Evropský soud pro lidská práva, který sídlí ve Štrasburku, je soudním orgánem zajišťujícím plnění závazků vyplývajících z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Byl založen v roce 1959 při Radě Evropy. Může se na něj obrátit každý občan členské země, když se domnívá, že země nerespektuje jeho práva.

6.1 Právo na soukromí veřejně známých osobností – Von Hannover proti Německu

Na ochranu svobody projevu mají nárok pouze takové informace, které mohou přispět k debatě o předmětu veřejného zájmu. Právo na respektování soukromí mají nárok také i známé osobnosti soudobých dějin.⁴⁷

Navrhovatelka Caroline von Hannover je nejstarší dcerou monackého knížete Rainiera III. Ačkoliv nezastává žádnou oficiální státní funkci a věnuje se především charitativní činnosti, je možné ji označit za osobu veřejně známou, prominentní. Musí tedy snášet větší pozornost veřejnosti i novinářů, kteří bez jejího souhlasu pořizovali a zveřejňovali fotografie z jejího soukromého života.

Soud rozhodl, že bylo porušeno její právo na soukromí a v odůvodnění uvedl, že základním kritériem při zvážení kolidujících právních zájmů – ochrany soukromí a svobody projevu – je příspěvek zveřejňovaných fotografií a doprovodných textů k diskusi o otázkách obecného zájmu. V tomto případě však takový přínos chybí, neboť stěžovatelka nezastává žádné oficiální funkce a sporné snímky se týkají výlučně podrobností z jejího soukromého života. Veřejnost tedy nemá žádný oprávněný zájem vědět, kde se stěžovatelka právě nalézá a jak se v soukromém životě chová, a to i tehdy, když se pohybuje v místech mimo domov.

⁴⁷ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Von Hannover proti Německu ze dne 24.6.2004. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> (15.4.2010).

6.2 Uveřejnění obrazu ostatků veřejně známé osoby - Hachette Filipacchi Associés proti Francii

Zveřejnění ostatků, byť veřejně známé osobnosti, je nepřípustným zásahem do citů rodinných příslušníků a do jejich soukromí.⁴⁸

V únoru 1998 vyšel ve francouzském týdeníku Paris Match, který vydává společnost Hachette Filipacchi Associés, článek nazvaný „Zavražděná republika“, který se týkal vraždy prefekta Claude Erignaca na Korsice. Článek byl opatřen fotografií, pořízenou krátce po vraždě, která ukazovala prefektovo mrtvé zohyzdělé, zakrvácené tělo ležící na zemi, přičemž obličej byl natočen směrem k fotoaparátu. Prefektovi příbuzní požadovali zabavení všech kopií časopisů, které obsahovaly výše uvedenou fotografii a chtěli zakázat prodej takovýchto tiskovin pod trestem pokuty. Vydavatelé se však hájili právem na svobodu projevu a právem veřejnosti na informace zejména s ohledem na veřejné postavení oběti trestného činu. Žalobci zase poukazovali na nízkou informační hodnotu fotografie a komerční motiv vydavatelů.

Prvoinstanční soud dospěl k závěru, že zveřejněním fotografie došlo k nepřípustnému zásahu do citů žalobců. Stažení periodik z oběhu však nebylo uskutečnitelné, a proto bylo namísto toho vydavatelům uloženo, aby otiskli prohlášení, že zveřejněním fotografie způsobili zármutek a bolest žalobcům. Proti výroku soudu se vydavatelé novin odvolali, nicméně odvolací soud a následně i kasační soud rozsudek potvrdily. Proto se vydavatelé obrátili na Evropský soud pro lidská práva se stížností na porušení čl. 10 Úmluvy.

Evropský soud pro lidská práva vzal především v úvahu skutečnost, že fotografie mrtvého prefekta byla otištěna pouhých 13 dnů po vraždě a deset dnů po pohřbu. Bylo to tedy pro rodinu oběti velmi smutné až traumatické a zveřejnění fotografie bylo zásahem do jejich práva na soukromí. Soud rovněž rozhodl, že uložena povinnost vydavatelům zveřejnit oznámení o svém pochybení není porušením práva na svobodu projevu.

⁴⁸ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hachette Filipacchi Associés proti Francii ze dne 14.6.2007. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> (11.4.2010).

6.3 Uveřejnění fotografie trestně stíhané osoby v okamžiku jejího zadržení – Sciacca proti Itálii

Skutečnost, že je proti dotyčné fyzické osobě vedeno trestní stíhání, ještě automaticky nevede ke zúžení sféry jejího soukromého života. Zveřejněním fotografie, pořízené pro účely spisu vedeného v daném trestním řízení, v tisku může tedy dojít k neoprávněnému zásahu do soukromí fyzické osoby.⁴⁹

Paní Carmela Sciacca, učitelka, v červenci roku 1998 upozornila policii na podvody managementu školy, kde učila, přičemž sama byla členkou toho managementu. Policie následně provedla prohlídku ředitelny a bytů členů managementu a oficiálně informovala Carmelu o tom, že bude také vyšetřována. Následně byla vyslýchána a společně s dalšími osobami obviněna z vyděračství, podvodu a padělání. Vyšetřující soudce nařídil obviněným domácí vězení, čímž se vyhnuli vzetí do vazby. Nicméně policie sesbírala o Carmele materiály, včetně fotografií a otisků prstů. V novinách byly publikovány dva články o vyšetřovaném případě, přičemž jeden z nich obsahoval i fotografie čtyř zadržených žen (jednalo se o policejní identifikační fotografie). Evropský soud pro lidská práva shledal, že tím, že policie dala k dispozici hromadným sdělovacím prostředkům fotografie vyšetřovaných osob, bylo porušeno právo těchto osob na respektování soukromého života zakotvené v čl. 8 Úmluvy.

6.4 Uveřejnění fotografie odsouzené osoby v okamžiku odchodu z budovy soudu – Egeland a Hanseid proti Norsku

Zákazem fotografování a publikace fotografií odsouzené na cestě ze soudní budovy do čekacího policejního automobilu jednalo Norsko v zájmu ochrany soukromí jednotlivce a v zájmu ochrany spravedlivého soudního jednání. Nejednalo se o porušení svobody projevu, protože Norsko je jedním ze států, které zákonem zakazuje fotografovat obviněné osoby ve spojení se soudním procesem.⁵⁰

Žádost k Evropskému soudu pro lidská práva proti Norskému království byla vznesena dvěma norskými občany Johnem Olavem Egelandem, šéfredaktorem novin Dagbladet, a Einarem Hanseidem, šéfredaktorem novin Aftenposten, v roce 2004.

⁴⁹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Sciacca proti Itálii ze dne 11.1.2005. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> (15.4.2010).

⁵⁰ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Egeland a Hanseid proti Norsku ze dne 16.7.2009. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> (20.4.2010).

Navrhovatelé se odvolali proti rozsudku norského soudu, který jim uložil pokutu za nezákonnou publikaci fotografií osoby, která opouští soudní budovu. Dle navrhovatelů byla tímto rozsudkem porušena svoboda projevu.

Šéfredaktoři Egeland a Hanseid v roce 2001 zveřejnili ve svých novinách fotografie ženy odsouzené za vraždu (bez jejího svolení). Fotografie zachycovaly tuto ženu krátce po té, co vycházela ze soudní síně.⁵¹ Případ budil velký zájem médií i široké veřejnosti. Vzhledem k tomu, že jednací místnost byla příliš malá, mohla média sledovat přímý přenos jednání na televizní obrazovce ve speciálním tiskovém centru ve sportovní hale. Proces trval několik týdnů, přičemž zveřejněné fotografie byly pořízeny po skončení posledního jednání, ve chvíli, kdy žena odsouzená na 21 let odnětí svobody, opouštěla soudní budovu. Rozsudek byl vysílán živě předními národními televizními společnostmi, ale žádný záběr nezobrazil odsouzenou vražedkyni.

V červenci 2001 obhájce odsouzené vražedkyně kvůli zveřejněným fotografiím podal trestní oznámení na šéfredaktora Egelanda a Hanseida a další tři fotografy. Ti byli v říjnu 2003 obvodním soudem Nedreromerike zproštěni viny s tím, že fotografování obviněných osob na cestě ze soudní budovy je zakázáno. Avšak tento zákaz neplatí, pokud se objeví zvláštní okolnosti či důvody. Státní zástupce se však odvolal proti zproštění viny šéfredaktorů na Nejvyšší soud, který každého z nich odsoudil k pokutě ve výši desíti tisíc norských korun.

Egeland a Hanseid se proti rozsudku Nejvyššího soudu odvolali k Evropskému soudu pro lidská práva, který s rozhodnutím Nejvyššího soudu souhlasil. Odůvodnění bylo založeno na tom, že Norsko je jedním ze států, kde je zákonem zakázáno fotografovat obviněné osoby ve spojení se soudním procesem. Fotografie navíc zobrazovaly odsouzenou ve všech případech ve velkém zoufalství v silných emocích. Ačkoliv byla odsouzená vyfotografována na veřejném místě, Evropský soud konstatoval, že jednání fotografů bylo nepřijatelné, protože odsouzená nesouhlasila s fotografováním ani s publikací snímků. Evropský soud nesouhlasil s tvrzením šéfredaktorů, že absence souhlasu mohla být nahrazena dřívějším chováním odsouzené (spolupracovala se sdělovacími prostředky). Restrikce práv šéfredaktorů na svobodu projevu vyplývající z rozsudku Nejvyššího soudu byla podporována důvody, které byly

⁵¹ Žena byla souzena v jednom z nejsensačnějších a nejsledovanějších kriminálních případů v norské historii – jednalo se o trojnásobnou vraždu (tzv. případ Orderud) a týkal se obvinění čtyř osob (syn oběti, jeho žena, ženina nevlastní sestra a přítel sestry).

relevantní a adekvátní. Proto se Evropský soud 16. dubna 2009 usnesl na tom, že v tomto případě nebyl porušen čl. 10 Úmluvy.

6.5 Fotografie jako prostředek nekalé obchodní soutěže – Barthold proti Spolkové republice Německo

Prezentace jedné osoby či jedné společnosti na úkor konkurence není narušováním svobodné soutěže, pokud se jedná o společensky závažné téma a publikování přispívá k podpoře veřejné diskuse. I zákaz reklamy může být tedy považován za zásah do svobody projevu.⁵²

V srpnu 1978 se v deníku Hamburger Abendblatt objevil článek nazvaný „Po osmé hodině večerní těžko seženete veterináře – proč se přeci jenom „Shalen“ podařilo přežít noc“. Článek hovořil o tom, že v Hamburku je velmi obtížné najít ve večerních a nočních hodinách pohotovostní službu pro případ nemoci domácího zvířete a popisoval příběh majitelů nemocné kočky domácí Shalen. Majitelé se snažili najít pro svou kočku ve večerních hodinách pomoc, ale mnoho lékařů i klinik je odmítlo. Přijati byli až veterinářem Bartholdem, který jim kočku zachránil. Článek byl doprovázen dvěma fotografiemi kočky a dr. Bartholda.

Kolegové dr. Bartholda považovali tento článek s fotografiemi za nekalou soutěž, jelikož se cítili poškozeni na své profesní cti. Příslušný soud uložil lékařům povinnost zdržet se uveřejňování takovýchto článků s odůvodněním, že se jedná o narušování svobodné soutěže. Veterinář se proto obrátil na Evropský soud pro lidská práva, který shledal, že „tento případ byl spíše záležitostí veřejné diskuse než komerčním sdělením,⁵³ a také dodal, že Bartholdovo odsouzení by mohlo odradit členy svobodných profesí od účasti na veřejných diskusích o tématech ovlivňujících společenský život, pokud by takováto vyjádření byla považována za reklamu. Uplatnění kritéria neuveřejňování takovýchto článků by mohl bránit tisku při plnění jeho informační a kontrolní úlohy. Soud dovodil, že tato omezení nejsou nezbytná v demokratické společnosti, a proto shledal porušení čl. 10 Úmluvy.

⁵² Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Barthold proti Spolkové republice Německo ze dne 25.3.1985. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> (16.4.2010).

⁵³ Macovei, M. *Sprievodca na aplikáciu článku 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach*. Štrasburk: Council of Europe, 2004, str. 28.

Podobně rozhodoval Evropský soud pro lidská práva v případě Hertel proti Švýcarsku.⁵⁴ Vědec pan Hertel uskutečnil v roce 1991 vědecký pokus týkající se vlivu konzumace potravy připravené v mikrovlnné troubě na zdraví člověka. Čtvrtletník Franz Weber věnoval část svého 19. čísla v roce 1992 stejnému tématu, přičemž na titulní straně byla umístěna „smrtka“ ukazující na mikrovlnnou troubu s nápisem „Nebezpečí mikrovlnných trub: vědecký důkaz“. Uvnitř časopisu se pak nacházela vědecká studie pana Hertla a dalších vědců.

V březnu 1992 se obrátila švýcarská asociace výrobců a distributorů domácích a elektrických spotřebičů podle zákona o nekalé soutěži na okresní soud s žádostí o zakázání časopisu tvrdit, že mikrovlnné trouby jsou nebezpečné a používat v souvislosti s nimi obrázek lidské kostry. Žaloba byla zamítnuta. V srpnu 1992 podala zmíněná asociace žalobu proti panu Hertelovi na Obchodní soud v kantonu Bern s žádostí, aby bylo vědci zakázáno šířit o mikrovlnných troubách informace, že potrava v nich připravená je zdraví škodlivá. Obchodní soud žalobě vyhověl. Hertel byl ale názoru, že opatření, které mu bylo uloženo, bylo nepřiměřené a nadměrně ochraňovalo hospodářské zájmy stěžující si asociace na úkor jeho vědecké práce.

Pan Hertel si stěžoval u Evropského soudu pro lidská práva, kde upozorňoval na porušení hned několika článků, a to šestého, osmého a desátého. Soud rozhodl, že se opravdu jednalo o porušení čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, kterým nejsou chráněny jen informace nebo myšlenky, které jsou pochvalně přijaty nebo pokládány za bezkonfliktní či lhostejné, ale též takové, které urážejí, šokují či pobuřují. Při posuzování konfliktu práva proti nekalé soutěži a práva na svobodu projevu je rozhodující, zda příslušný projev je cílen jen do soutěžního prostředí nebo je příspěvkem do veřejné diskuse, která je předmětem obecného zájmu.

⁵⁴ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hertel proti Švýcarsku ze dne 25.8.1985. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> (10.4.2010).

7. ZÁVĚR

Práce novinářů a fotoreportérů denně zasáhne a ovlivní miliony lidí. Cílem jejich činnosti je informovat o záležitostech veřejného zájmu, osobách veřejně činných a celospolečenských problémech. Každý, kdo přispívá do novin, rozhlasu či televize, by měl vědět, že média jsou mocná zbraň, kterou je možné nejen pomoci ale i ublížit. Proto je velmi důležité vědět, jaké nástroje mají novináři k výkonu svého povolání k dispozici, jaká jsou jejich práva a především pak, jaké jsou jejich povinnosti. Novinář přeci může být naprosto svobodný, a přesto se chovat podle určitých pravidel.

V úvodu této bakalářské diplomové práce jsem si jako cíl stanovila zmapování a analýzu hlavních platných právních norem, které regulují práci žurnalistů a fotožurnalistů v České republice. Domnívám se, že vytýčené cíle se mi podařilo naplnit, přičemž největším přínosem je komplexní zpracování právních předpisů, které se této oblasti týkají. K obsahu práce bych ráda uvedla, že jsem se snažila o srozumitelnost a uvádění konkrétních příkladů, abych i osobám bez právnického vzdělání přinesla zdroj zajímavých informací.

Je velmi důležité, aby žurnalisté vykonávali svou práci nestranně a nezávisle a stali se tak jakýmsi kontrolním nástrojem demokracie. Jak jsem však zjistila při zpracovávání soudních rozhodnutí, novináři se často, opíraje se o svobodu projevu, dostávají do střetu s právy dalších osob. Necitlivé zveřejňování údajů a informací často způsobuje trauma postiženým osobám i jejich příbuzným. Na druhou stranu je třeba také dodat, že novináři mohou aktivně pomoci zveřejňováním preventivních a posilujících informací a mohou nastolovat různá společensky závažná témata k diskusi.

Ačkoliv odpovědnost za informace zveřejněné v periodickém tisku nese vydavatel, je důležité, aby se žurnalisté-fotoreportéři seznámili se základními právními předpisy a byli si vědomi toho, jaké následky jejich jednání může přinést a zbytečně tak nenarušovali práva ostatních.

8. SEZNAM ZJEDNODUŠENÝCH NÁZVŮ ZÁKONŮ

Užité zkrácené znění	Úplný název
Autorský zákon	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
„Náhubkový zákon“	Zákon č. 52/2009 Sb. ze dne 5. února 2009, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákon
Obchodní zákoník	Zákon č. 513/1991 Sb. ze dne 5. listopadu 1991 Obchodní zákoník
Občanský zákoník	Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. ze dne 26. února 1964
Tiskový zákon	Zákon č. 46/2000 Sb. ze dne 22. února 2000 o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník

Trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád)
Ústava	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
Zákon o České televizi	Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi
Zákon o Českém rozhlasu	Zákon České národní rady č. 484/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o Českém rozhlasu
Zákon o ochraně osobních údajů	Zákon č. 101/2000 Sb. ze dne 4. dubna 2000 o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
Zákon o ochraně spotřebitele	Zákon č. 634/1992 Sb. ze dne 16. prosince 1992 o ochraně spotřebitele
Zákon o reklamě	Zákon č. 40/1995 Sb. ze dne 9. února 1995 o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání	Zákon č. 231/2001 Sb. ze dne 17. května 2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů
Zákon o soudnictví ve věcech mládeže	Zákon č. 218/2003 Sb. ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
Zákon o soudech a soudcích	Zákon č. 6/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
Zákoník práce	Zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce
Živnostenský zákon	Zákon č. 455/1991 Sb. ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

LITERATURA

- Bičovský, J., Holub, M. *Občanský zákoník: Poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha: Linde Praha, 1996.
ISBN 80-7201-019-0
- Čelovský, B. *Konec českého tisku? Šenov u Ostravy*: Tilia, 2001.
ISBN 80-86101-45-2
- Doležilek, J. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. Praha: ASPI, 2008.
ISBN 978-80-7357-313-3
- Herczeg, J. *Meze svobody projevu*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004.
ISBN 80-86199-94-0
- Chaloupková, H. *Tiskový zákon: komentář*. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2001.
ISBN 80-7179-450-3
- Jelínek, J. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Nakladatelství Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-22-6
- Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. Praha: Linde Praha, 2004. ISBN 80-7201-484-6
- Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. *Občanské právo hmotné*. Praha: ASPI, 2007.
ISBN 978-80-7357-230-3
- Köpplová, B., Bednařík, P., Čábelová, L. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2009.
ISBN 80-246-0632-1
- Macovei, M. *Sprievodca na aplikáciu článku 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach*. Štrasburk: Council of Europe, 2004. ISBN 978-80-89141-13-5
- Osvaldová, B., Halada, J. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7
- Pavlíček, V. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. Praha: Linde, 1999.
ISBN 80-7201-170-7
- Reifová, I. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7
- Rozehnal, A. *Mediální právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-79-1
- Šebelová, M. *Autorské právo: zákon, komentáře a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1090-7

- Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M. *Občanský zákoník: komentář*. Nakladatelství C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-486-4

NORMATIVNÍ ZDROJE

- všechny platné a účinné právní předpisy ve stavu k 1.1.2010
- Nařízení vlády č. 137/2009Sb., kterým se stanoví katalog prací ve veřejných službách a správě
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- Zákon č. 52/2009 Sb. ze dne 5. února 2009, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákon
- Zákon č. 513/1991 Sb. ze dne 5. listopadu 1991 Obchodní zákoník
- Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. ze dne 26. února 1964
- Zákon č. 46/2000 Sb. ze dne 22. února 2000 o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
- Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Zákon č. 101/2000 Sb. ze dne 4. dubna 2000 o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
- Zákon č. 634/1992 Sb. ze dne 16. prosince 1992 o ochraně spotřebitele
- Zákon č. 40/1995 Sb. ze dne 9. února 1995 o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 231/2001 Sb. ze dne 17. května 2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů

- Zákon č. 218/2003 Sb. ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
- Zákon č. 6/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
- Zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce
- Zákon č. 455/1991 Sb. ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi
- Zákon České národní rady č. 484/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o Českém rozhlasu
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

JUDIKATURA

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 1998, spisová značka IV. ÚS 154/97.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.5. 2002, spisová značka 30 Cdo 1634/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 2. 2003, spisová značka 28 Cdo 1969/2002.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2004, spisová značka 30 Cdo 181/2004.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 10. 2006, spisová značka 30 Cdo 2232/2006.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.4.2007, spisová značka 30 Cdo 3361/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.5.2007, spisová značka 30 Cdo 337/2008.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Barthold proti Spolkové republice Německo ze dne 25.3.1985.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hertel proti Švýcarsku zde dne 25.8.1985.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Von Hannover proti Německu ze dne 24.6.2004.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Sciacca proti Itálii ze dne 11.1.2005.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hachette Filipacchi Associés proti Francii ze dne 14.6.2007.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Egeland a Hanseid proti Norsku ze dne 16.7.2009.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- Stanovy Syndikátu novinářů. Dostupné z:
<http://syndikat-novinaru.cz/1/3/19/syndikat/stanovy> (1.3.2010).
- Všeobecná deklaráce lidských práv. Dostupné z:
<http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml> (1.4.2010).
- Evropský soud pro lidská práva. Dostupné z: <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc>
(10.4.2010)